

Миколаєнко Н. М. Інноваційні підходи до формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань: аналіз книжкових заходів // Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах : матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (м. Житомир, 22-23 травня 2014 р.) / За ред. О. А. Дубасенюк, В. А. Ковальчук. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 395-401.

*Миколаєнко Н. М.,
аспірантка кафедри педагогіки
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ РЕДАКТОРІВ ДИТЯЧИХ ОСВІТНІХ ВИДАНЬ: АНАЛІЗ КНИЖКОВИХ ЗАХОДІВ

За умов глобалізаційних процесів в Україні відбувається стрімкий розвиток книговидавничої справи. Це зумовлює необхідність глибинних підходів до дослідження редакторської діяльності, її складових. У цьому контексті особливої актуальності набуває формування професійної культури майбутніх редакторів, оскільки від цього специфічно-регулятивного процесу залежить реалізація завдань редакторсько-видавничого фаху.

Однією з інноваційних умов формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань є книжкові заходи як потужний соціокультурний феномен. Різні аспекти діяльності книжкових виставково-ярмаркових заходів знаходимо у дослідженнях Н. Зубко, Н. Сьомко, В. Кулаковської, Т. Микитин та інших науковців. Дослідження книжкової ярмарки як форми популяризації книги та видавничого бізнесу робили О. Афонін [1], М. Сенченко [3].

Однак на часі у вітчизняних фахових джерелах практично відсутні напрацювання щодо формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань. Останнє зумовлює мету нашої статті – охарактеризувати особливості книжкових заходів як інноваційний підхід до формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань.

Зауважимо, що в науковому просторі не розмежовують поняття «виставка» і «ярмарок». Так «виставка – це публічна демонстрація досягнень різних сферах людської діяльності, що проводиться з ознайомчою метою. <...> Ярмарок означає експозицію товарів із метою їх безпосереднього розпродажу відвідувачам» [2]. Об'єднання цих понять можна пояснити тим, що такі заходи поєднують функції виставки, ярмарки та фестивалю. Тому поняття «виставки» вийшло за рамки тлумачення, як демонстрації продукції певної категорії для фахівців та широкого кола відвідувачів. Відбулося злиття понять «виставка» і «ярмарок» у результаті чого виставка-ярмарок – комплекс заходів, які мають ринковий та комерційний характер і дозволяють експоненту використовувати усі маркетингові інструменти у процесі презентації результатів своєї діяльності. Окрім того, книжкові виставки-ярмарки ще мають культурно-просвітницький характер: інформування видавців, авторів, перекладачів, ілюстраторів, демонстрування їх доробків і нових проектів, книжкові новинки; проведенні різноманітних заходів для перелічених вище суб'єктів книжкового ринку; піднесенні престижу української книги в суспільстві та формуванні «моди» на читання, як альтернативи іншим способам вільного проведення часу. За нашими переконаннями, культурно-просвітницький характер книжкових виставок, ярмарок є одним із основних рис у формуванні професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань.

Книжковий ринок наповнений різноманітними виданнями, однак не всі навчальні заклади можуть забезпечити відповідною якісною літературою, не всі батьки можуть придбати книги для своїх дітей через цінову політику видавництва і розповсюджувачів. Більше того, не всі вчителі проінформовані або незацікавлені у видруку нових дитячих освітніх видань. Зазначимо, що освіта не сприяє забезпеченню інформації про видання, наприклад, через мережу Інтернет, покладаючи такі обов'язки на видавництва. Тому необхідно, щоб працівники дитячих освітніх видавництв надсилали анотації про видання для дітей у навчальні заклади, або в соціальні мережі, або на електронні пошти освітян, які підписані на новини видавництв тощо. Також потрібно, щоб учителі самостійно були обізнані з новою книжковою продукцією для рецензування дитячих матеріалів і брали активну участь в обговореннях із приводу якості дитячих освітніх видань.

На нашу думку, саме взаємна співпраця рецензентів (вчителів, методистів, фахівців видавничої продукції, авторів), споживачів (навчальні заклади, бібліотеки, сім'ї тощо) та продуцентів (видавництва, видавничі фірми тощо) може впливати на розвиток дитячих освітніх видань. Аналіз такої співпраці посприє формуванню професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки.

Аналізуючи інформаційні матеріали – програми, прес-релізи, публікації у пресі та у мережі Інтернет ми виявили, що кількість представницьких заходів, які відбуваються у рамках книжкових виставок і ярмарків щороку не лише збільшується, але й урізноманітнюється за рахунок залучення відомих особистостей, різних культурно-мистецьких напрямів, наприклад: літератури з музикою, театром, живописом, кіно, а останнім часом навіть із модою і кулінарією. Так більшість заявлених у програмах заходів – це презентації книг, видавництва і видавничих проєктів, а також періодичних видань. Зауважимо, якщо це презентація, то обов'язково з екзотичною назвою, інтерактивними елементами або костюмованою інсценізацією; якщо мастер-клас, то з японської каліграфії, лиття паперу чи паперової магії, а також літературні спаринги, перфоменси, чемпіонат із шахів, футбольний матч та інше. Такі видавництва, як «Фоліо» (м. Харків), «Нора-друк», «Грані-Т», «Країна мрій» (м. Київ), «Теза» (м. Вінниця), «Навчальна книга – Богдан» (м. Тернопіль) Літературна агенція «Піраміда», «Видавництво Старого Лева» (м. Львів) проводять представницькі заходи у рамках найбільших вітчизняних і закордонних книжкових виставках і ярмарків [4].

Лідером за кількістю креативних заходів можна назвати видавництво «Зелений пес» (м. Київ), керівники та ідейні натхненники якого – брати Капранови у рамках своїх презентацій організують змагання між командами. Наприклад, у культурно-розважальній програмі «Книжка і кухня», організатори разом з іншими відомими особистостями на виставці готують свої «фірмові» страви і роздають на пробу гостям виставки «Світ книги», яка відбувається у Києві.

Інноваційний підхід до формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань мають заходи, які передбачають міжособистісне спілкування – автограф-сесії, літературні спаринги, авторські вечори та зустрічі з поетами,

письменниками, перекладачами. Це можуть бути як одноразові акції, так і повторювальні. Дуже часто вони відбуваються у форматі «відео/поезія», наприклад «Wiz-Art VideoPoetry» у рамках Форуму видавців або «музика/поезія», наприклад літературно-музичний open-air «Зіркова PROZA.UA» у Харкові та «Ніч поезії і музики нон-стоп» у Львові.

Зазначимо, що урізноманітнюється також місце проведення книжкових заходів. Їх влаштовують на стендах учасників, у спеціально відведених для цього залах, на площах, у бібліотеках, музеях, навчальних закладах, театрах, кав'ярнях і навіть у видавництвах. Наприклад, у м. Одесі міжнародний книжковий ярмарок «Зелена хвиля» проходить як міське свято книги під відкритим небом на вулиці Дерибасівській. Це пов'язано із наявністю вільних площ для проведення презентаційних заходів із метою, якщо читач не іде до Книги, то Книга іде до читача.

Відмітимо, що уперше українські дитячі книжки в 2013 році офіційно презентовано на *Міжнародному дитячому книжковому ярмарку в Болонії* (Італія). Участь у виставці взяли «Грані-Т» та «Видавництво Старого Лева». Болонський дитячий книжковий ярмарок, який відбувається щорічно з 1964 року, називають *alma mater* дитячих видань у Європі. Це – не звичайний книжковий ярмарок, на який з'їжджаються видавці, літературні агенти, письменники, ілюстратори, редактори, перекладачі, бібліотекарі, книготорговці з усього світу. Мета ярмарку – продати книжки «тут і зараз», демонстрація найновіших тенденцій у дитячому книговиданні, укладання угод купівлі-продажу авторських прав, відкриття нових дитячих письменників та ілюстраторів тощо. Відмітимо, що у Міжнародному дитячому книжковому ярмарку в Болонії відбулося вручення премій переможцям міжнародного конкурсу дитячої літератури Міжнародної Молодіжної Бібліотеки, одним із яких стало видавництво «Грані-Т» з книгою Василя Голобородька «Віршів повна рукавичка» [6].

У формуванні професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань уваги заслуговує і *Фестиваль української дитячої книги «Абеткове Королівство Магів і Янголів»*, який організовують щорічно восени у Музеї книги і друкарства України в Києві. Упродовж Фестивалю діють виставки художніх робіт відомих митців, організовують Міжнародний конкурс дитячого плерного малюнку «Золотий мольберт», відбуваються творчі зустрічі з

українськими письменниками, художниками, дослідниками дитячої літератури, психологами, презентації видань української дитячої книги, майстер-класи з виготовлення паперу, каліграфії, книжкової ілюстрації, традиційного українського та духовного співу, акторської майстерності тощо.

Також особливої уваги заслуговує *Міжнародна книжкова виставка «Форум видавців у Львові»*, під час якого з 2002 запроваджено всеукраїнський конкурс дитячого читання «Найкращий читач України». Зазначимо, що з 2008 року два тижні перед «Форумом видавців – дітям» триває «Читацький марафон», під час якого українські письменники відвідують львівські школи і проводять з ними конкурси, читання, дискусії тощо. А у 2011 році у зв'язку із розширенням формату і географії «Форумом видавців – дітям» перейменовано у *Львівський міжнародний дитячий фестиваль*.

Важливу роль у формуванні професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань виконують тематичні книжкові виставки організують в Україні. Наприклад, до Дня захисту дітей в Українському домі (м. Київ) проводять дитячий книжковий ярмарок, на якому видавництва з усієї України презентують свої книжки, де усі мають змогу придбати різноманітні видання. Особливістю цього заходу є те, що для дітей позбавлених батьківської опіки влаштовують благодійний ярмарок [5].

Із вищезазначеного робимо висновок, що інноваційним підходом до формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань є книжкові виставки-ярмарки, які дозволяють: налагоджувати контакти між суб'єктами книжкового ринку; підвищувати якість підготовки й поліграфічного виконання книги; об'єднувати усі верстви населення за віковою, освітньою та професійною ознакою навколо книги; формувати якісно новий рівень представлення книги на українському та зарубіжному ринку; пропагувати культуру читання серед дітей і дорослих та їх спілкування з книгою загалом; вивчити пропозиції конкурентів і загальну ситуацію в книговидавничій галузі; можливість налагодження та покращення контакту з органами державної влади, професійними об'єднаннями, видавництвами й іншими суб'єктами, які працюють у книжковій галузі, бізнесу; збільшити популярність видавця чи автора; виявити й підтримати літературно-обдарованих дітей та молодь через різноманітні

конкурси, творчі виставки, презентації, конференції, автограф-сесії тощо; сприяти спілкуванню авторів-початківців із визнаними майстрами слова; формувати професійну культуру майбутніх редакторів; формувати інформаційний простір держави, підвищувати її авторитет на міжнародному рівні. Тому подальшу перспективу ми вбачаємо у розробці на державному рівні концепцію формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань.

Література:

1. Афонін О. Проблеми, що хвилюють українських видавців і книгорозповсюджувачів // Вісник Книжкової палати. – 2008. – № 10 – С. 3-5.
2. Книжкові ярмарки-виставки як головний інструмент реклами книги в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Vdakk/2010_2/15.pdf – 05.03.20143. – Заголовок з екрану.
3. Сенченко М. Шлях української книги в контексті світового книговидання // Вісник Книжкової палати. – 2007. – № 2 – С. 3-9], Т. Микитин [Микитин Т. Книжкові виставки і ярмарки в Україні у системі пропагування книги та читання// Поліграфія і видавнича справа. – 2011. – № 2 – с. 59-64.
4. Популяризація української книги за кордоном – один із напрямків роботи Держкомтелерадіо [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244739910&cat_id=244277212– 02.04.2014. – Заголовок з екрану.
5. У Києві відбувся дитячий книжковий ярмарок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vsiknygy.net.ua/news/5819/> –02.04.2014. – Заголовок з екрану.
6. Українські видавці привезли премію з книжкового ярмарку в Болоньї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vsiknygy.net.ua/news/zakordonni-novyyny/26823/> – 02.04.2014. – Заголовок з екрану.